

ca/2. 2
R I C. R I C A R D S O N I, Angli,

De Cultu Hortorum

Ad Populares suos⁺

C A R M E N:

G U I L E L M O

Britanniarum Regi,

Magno, Felici, Invicto, semper Augusto,

D I C A T U M.

Ad M I C H. G E D D E S U M.

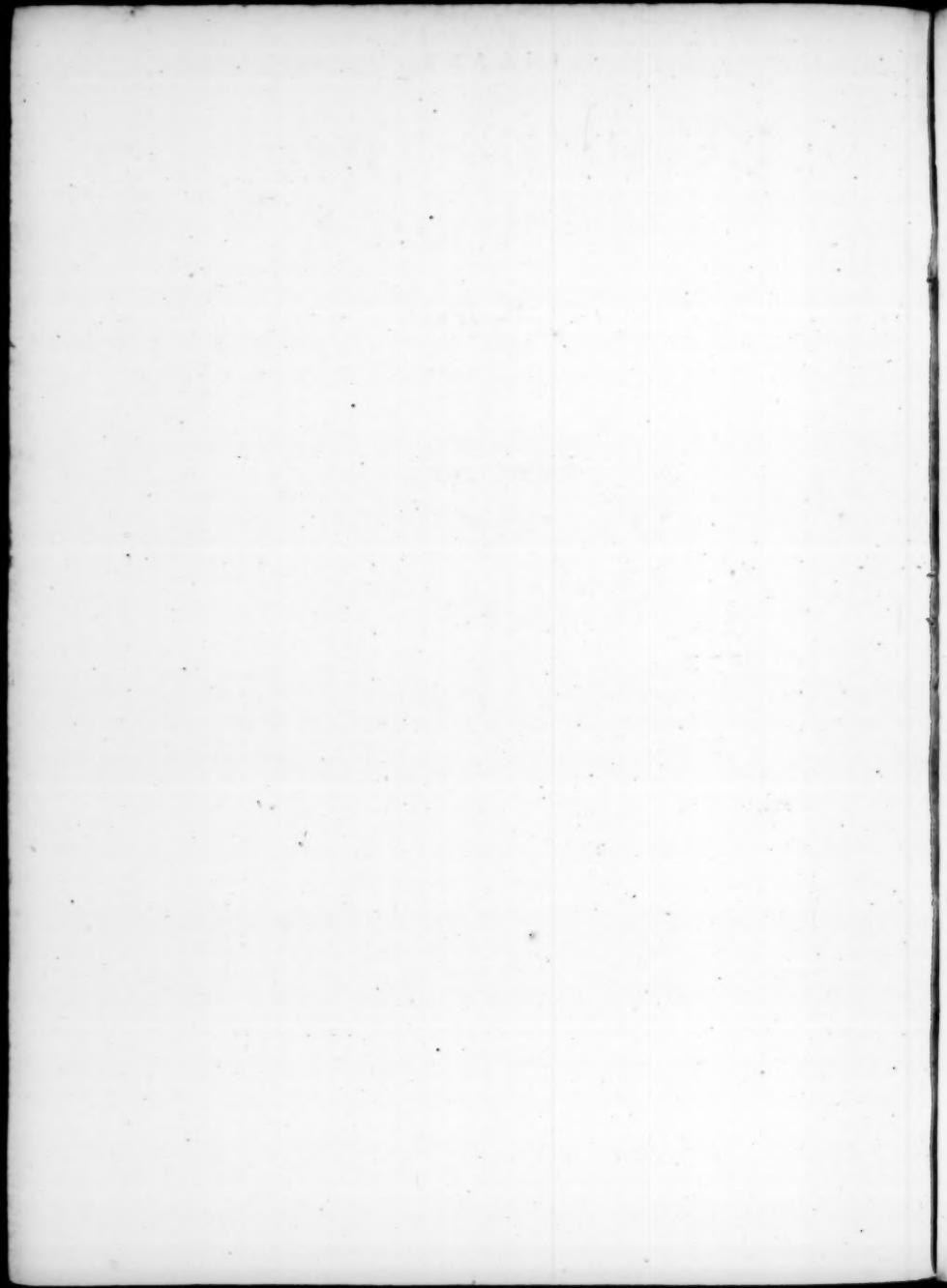
Senarii.

*Hortus quem colo tuus est ; mitto hos flores tibi
Quos ego bonam te ut in partem accipias rogo
Flos O Doctorum Juris humani & sacri
Geddesse, nomen chartis vieturum meis,
Latinis pretium dum manebit literis.
Salve Patrone, Tu mihi facis hec ocia
Ut que lubuerit calamo possim ludere.*

L O N D I N I:

Apud JOANNEM NUTT, in Stationariorum Arcâ, juxta
viculum Ave-Marianum. MDCXCIX.

R I C. R I C A R D S O N I, Angli,

De Cultu Hortorum, &c.

IN nova mutatas Plantarum corpora formas
 Haud cano; nec vires, nisi parciūs, indidit herbis
 Quas Natura Parens. Hæc jam cecinere Rapinus
 Couleiūsque: Mihi non tam licet esse diserto.
 Quem pingues hortos ornet quæ cura colendi
 Calliope admonuit summissâ dicere voce,
 Et secum gracili connectere carmina filo.
 Quamquam & me interdum septis exire juvabit,
 Et duce Virgilio latis decurrere, campis.
 Nec versus herbas inter stirpesq; ego mallem
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Rex Gulielme, Tuas, armatas dicere classes,
 Ferratas acies, Reges Tua signa secutos,
 Auspiciisq; Tuis confecta duella per orbem,
 Et formidatam Gallis Te Principe Londram;
 Utque Tibi extremis veniens aquilonis ab oris
 Russiacus Cæsar jam Te vidisse triumphet,
 Et tanto bellandi artem didicisse Magistro,
 Si, quantum vellem, possem. Sed nec Tua parvum
 Carmen Majestas spernet, quod amoena Vireta

10

20

Prædicet. At, si sint, ut sunt tibi talia curæ,
Adsis, O Guilelme, meo faveāsq; labori,
Et, quæ fecisti Horticolis Bonus ocia præstes!

Ergo jam Hortorum post Te, Columella, docebo
Cultus, quæq; aliis post se memoranda reliquit
Virgilius. Varias & nobis extudit artes
Longa dies, pluresq; hominum solertia plantas
Repperit, atq; alia est alibi natura colendi.
Sed parcat Columella, suis si versibus utar,
Virgiliusq; Pater; quid enim non uterer illis?
Dum res antiquæ laudis perscrutor & artis;
Intexamq; meos, nova dum mysteria pando,
Eveliniq; premo & Reæ vestigia nostri.
Mitto peregrinos; isti sua rura colunto:
Barpius Alpinis quantumlibet imperet arvis;
Et se Versaliis jactet Quintinius Hortis.

Principio sedem numeroſo præbeat Horto
Pinguis ager, putres glebas, resolutaç; terga
Qui gerit & fossus graciles imitatur arenas.
Estq; habilis natura soli, quæ gramine lœto
Parturit, & rutilas Ebuli creat uvida baccaſ.
Nam neq; ſicca placet, nec quæ stagnata palude
Perpetitur querulæ ſemper convicia Ranæ,
Tum quæ ſponte ſuâ frondofas educat Ulmos;
Atq; ea quæ Pruni lapidofis obruta Pomis
Gaudet, & injuſſi conſternit ubere Mali.
Sed negat aut teretes Juncos, lentamve Geniftam,
Aut flores quamvis pulchros nigricantis Ericæ.
Quamlibet Urticam pariat, moſtāſq; Cicutas,

30

40

Carduus

Carduus & segnis spinis assurgat acutis
 50
 Lappæq; Tribulíq; atq; hortis noxia Malva.
 Vicini quoq; sint amnes, quos incola durus
 Attrahat auxilio quondam sitientibus hortis :
 Aut fons illachrymet putei non sede profundâ,
 Ne gravis hausturis tendentibus ilia vellat ;
 Aut magis abstrusam siphon citus exprimat undam.
 Talis humus vel parietibus vel sepibus hirtis
 Claudatur, neu sit pecori neu pervia furi.
 Addantur duo tecta ; & quo mala frigora pellas
 Et nimios Soles, quóq; instrumenta recondas.

60
 Ergo age. nunc cultus, & tempora quæq; serendis
 Seminibus, quæ cura Satis : quo fidere primum
 Nascantur Violæ, Pæstiæ, Rosaria gemment,
 Attollantq; comas immortales Amaranthi,
 Lætâq; maturis curvetur fructibus Arbos,
 Hinc canere incipiam. Vos Antiopâ prognatæ.
 Pierides tenui deducite carmine Musam.

Oceani sitiens cum jam Canis hauserit undas,
 Et paribus Titan orbem libraverit horis,
 Reddiderintq; avido fruges sua rura colono,
 70
 Tum mihi ferrato versetur robore palæ
 Dulcis humus, si jam pluviis defossa madebit,
 At si cruda manet cœlo durata sereno,
 Expectetur hyems, dum Atlantides abscondantur,
 Cnossiâque ardentis decedat Stella Coronæ.
 Tum genus ex Terrâ natum ne parcite Matri :
 Hæc gaudet proscindi, hominumque nitescere cuktu.
 Tu gravibus rastris cunctantia perfode terga,

Intimaque ex latebris eradere viscera cæcis
 Ne dubita, summoque frequentia cespite mista
 Ponere, quæ canis jaceant urenda pruinis,
 Verberibus gelidis, iræque obnoxia Cauri.
 Sed tamen, ante gelu quam læviat, eripe siccos
 Thesauris Bulbos, terrâque reponito cultâ,
 Quasque coloratas impertit Turca Tulipas,
 Ranisque & ventis debentes nomina flores,
 Pulchellosque Crocos, quos dives Mœsia præstat,
 Quosque Pyrenei saltus, atque Itala rura.

80

Huc nuper sedenim confluxit copia florum,
 Quos fundunt alio atque alio sub sole jacentes
 Indi : tum Aspodelum Æthiopes, & Colchica Chios,
 Cappadocesque suam Ambrosiam, Delphinia Bætis,
 Atque Tagus Cistos, & Flandria Caryophyllos
 Lychida coccineam Chalcedon, Hungarus Irin,
 Auriculas & Berna fuas. At Lilia nostro
 Henrico dudum dederit, nunc Gallia gratam
 Omni flore magis Guilelmo porrigit Herbam,
 Guilelmo Regum decori, terrâque marique
 Qui victor toties Palmas, at nuper Olivam
 Rettulit, ah ! nobis longo post tempore visam,

90

Quæque utinam nostris nunc propria floreat arvis.
 Te canere inter opus quam me juvat Optime Princeps ?
 Tu modò neve Hederam pallentem interque timentem
 Serpere viætrices Tibi Lauros, despice nostram.

100

Vere novo gelidus canis cum montibus humor
 Liquitur & Zephyro putris se gleba resolvit :
 Stercore tum pingui satures jejunia terræ

Ipse

Ipse ferens olitor diductos pondere qualos.

Nec pigeat cinerem immundum jactare per hortos,
Et quodcunque vomit foedis latrina cloacis.

110

Densaque tum pluviis, durataque summa pruinis
Æquora dulcis humi repeatas mucrone bidentis,
Mox bene cum glebis vivacem cespitis herbam
Contundas marrâ vel fracti dente ligenis
Putria maturi solvantur ut ubera campi.

Et tum commistâ lapides simul excipe terrâ;

Furcillisque herbas & stirpes tolle nocentes:

Et jam trita solo & splendentia sarcula sumas,
Angustosque foros adverso limite ducens,

Rursus in obliquum distinguas tramite parvo.

120

Verum ubi jam puro discrimine peccata tellus

Deposito squalore nitens sua semina poscit,

Tum tu, perfectâ ante bonâ prece, Cardamamandes

Indica, sed calidæ fumanti stercore terræ,

Tum viridi Cucumes & rubrâ carne Melones.

Lautorum acceptos epulis, pulchrosque Amaranthos,

Chrysocomam, & Libycæ flaventia lumina Calthæ.

Tum quoque conferitur toto quæ Brassica terræ

Orbe virens plebi pariter Regique beato

Frigoribus caules, & Veri cymata mittit,

130

Atque ea quæ niveos flores æstate ministrat,

Quodque venit tenerum peregrino munere semen.

Protinus & vitreo sata jam memor occule tecto,

Quod simul admittat Soles, Eurosque repellat.

Maxima tunc satio est, ubi fota tepentibus auris

Terra cupit subigi, & foecundis imbribus Æther

Conjugis

Conjugis in gremium lætæ descendit. At omne
 Tum propera aptatis semen committere sulcis,
 Pisa, Fabas, Apium, Pastinacasque rubentes
 Atque albas, olus atrum, Cepas, Porra, Sinapi,
 Alliaque infraætis spicis & olientia triste
 Ulpica, spinosoque herbam de semine dictam,
 Et Cichoream, & vos torpenti grata palato
 Intyba, tum fatus fabrorum prandia Betas.
 Jam satio Eruçæ est Veneris quæ fuscitet ignes,
 Lactucæque simul nimios quæ comprimat æstus,
 Et longi relevet fastidia tristia morbi
 Punicea, aut viridans, aut fusca, aut candida thyriso.
 Nunc & ponatur Cinare telluris opimæ
 Mollito in gremio, viridi seu vertice major
 Seu sit purpureo melior glomerata corymbo,
 Altilis Asparagúsque Horti lautissima cura
 Atque aliaæ plures divulsaæ matribus herbae.

Vere at proiecto, jam audent ubi gramina tutò
 Credere se soli, seritur bene longa Faselus,
 Et quod coccineo tollit se flore Lupinum,
 Quæ Syriâ veniunt & quæ Sampsuca Canopo,
 Et Satureia Thymi referens Thymbræque saporem,
 Ozymáque, & Libano quæ crescit thurea virga,
 Humidaque Andrachne quæ nomina dicta Latino
 Abnegat astricto numeris se prodere versu,
 At viridis foliis & languida caule rubenti
 Ventriculi nimios extinguit cruda calores.
 Spargitur at Raphanus postremò & Bunias hortis
 Ne priùs appoperent in semina surgere vana.

Hac

Hæc ubi credideris resolutæ semina terræ,
 Assiduo gravidam cultu curaque fovebis,
 Ut redeant multo cumulatae fœnore messes.
 Nunc moneo, dulces Æther si deneget imbræ,
 Quod facit hic raro, largos infundere rores,
 Cum terra & foetus primum conceperit alvo,
 Et cum maternis fôboles excreverit arvis.
 Nuncque suos poscit genetrix mitissima foetus,
 Et quos enixa est partus jam quærerit alendos,
 Praviganasque rogat proles. Tu pignora Matri
 Redde, suiq; locis certo stent ordine plantæ.
 Et nunc in primis & post totumque per annum
 Aut digito extirpet cultor ferrove bicorni
 Pectat & angentem fulcis exterminet herbam.
 Hæc olitoris erit princeps, hæc ultima cura.

170

Floribus intereà vernis en pullulat hortus.
 Mezereon gratos jam longè jactat odores.
 Et Crocus exoritur florum pulcherrimus, albus,
 Cæruleus, flavus, rutilans, auroq; striatus.
 Jam Violæ florent, & purpureus Narcissus
 Primula jam Veris, jam suave rubens Hyacinthus.
 Jamq; Corona micat liquidis nitidissima guttis,
 Et quæ spectat humum de picto dicta Fritillo
 Adversis signata notis, formosa Tulipa,
 Nobilis Hepatice, Polyanthi versicolores,
 Floribus Auriculae variis, & pulcra Anemone,
 Quæq; olidis stirps grata Capris suavissima rerum,
 Floisque Jovis sacro qui traxit ab alite nomen,
 Asphodeli, atque albis Thalictra comantia cristis,

180

B

Pæoniusq;

190

Pæoni' úq; ingens, & hiantia sœva Draconis
 Ora feri, calathisq; virentia Lilia canis,
 Martagon, insignisq; comâ Ranunculus aurea,
 Nec non Lethœo perfusa Papavera somno.

Et nunc purpureos jactat Syringa capillos.

205.

Et tu jam cœlo tollis caput Iri decorum,

Nec magis æthereo fulget Thaumantias arcu;

Et Rosa Sarrano resplendet clarior ostro.

Et jam mille parit dives Natura colores.

Nec sic enituit Solio subnixus eburno

Sidoniam pictâ Vestem circundatus orâ

Rex Solymæ, gemmisque auroque micante Tiara

Quantum nunc hilares coilucent floribus horti.

Quarè huc temporibus Festis properate Puellæ;

Tellurisq; comas levibus mandate canistris,

Sertaq; sacratis intexite florea templis.

210.

Hinc nullæ insidiæ Nymphis, non ulla rapina :

Castæ Fides nobis colitur, sanctiq; Penates.

Omnia plena jocis sine crimine, plena cachinno :

Et læti in tenera convivia carpimus herba,

Huc celerate gradum rursus, cum venerit æstas,

Et plures dabimus Flores. Ribes habet & nunc,

Et Rubus & Morus virides, & Grossula baccas.

Ecce rubescere humi incipiunt nascentia Fraga.

Et Cerasa ipse legam vobis, & cerea Pruna.

Verum ubi Sol Geminum post se jam liquerit Astrum,

Hauserit & flammis Lernei brachia Cancri,

211.

Messis & in latis flavescere cæperit arvis ;

Ecce Apio viridi crispatur florida Tellus :

Thymbraq; cum Myrrha, Libanotis, & Itala Nardus,

Hysopusq;

Hyssopusque, Thymumque & mollis Amaracis Ipsam
 Floribus alpirans & dulci contegit umbra.
 Et nunc Gelsimini, nunc Clematis atque Oleandrus,
 Cardama, Mandragoræque nitent, sterilisque Balausti
 Formosi flores, Delphinia, Moly, Lupina
 Dictama, Spireusque frutex, & lenis Acanthus, 230
 Et qui sanguineis cristis Amaranthus abundat,
 Quique comas fulvo viridantes purpurat auro,
 Thlaspi breve, & florum qui maximus Heliochrysus
 Effulget radiis Phœbeæ Lampadis instar.
 Et decus æstatis jam floret Caryophyllus,
 Nomine non prilcis noto, & si credere fas est,
 Nescio quo casu Lunæ de montibus ipse
 Laplus, nulla adeò in terris memoratur origo.
 Utque propagetur, paucis, adverte, docebo.
 Tu summerge solo stirpes de Matre revulso, 240
 Seu potius tenui hærentes discrimine. Namque hi
 Comprendent melius. Comprensos eripe terrâ
 Atque suis depange locis; vel Vere rubenti,
 Cum primùm tignis nidum suspendit hirundo;
 Prima vel Autumni sub frigora, cum rapidus Sol
 Nondum hyemem contingit equis, jam præterit æstas.
 Atque hoc omnigenæ robusto stipite plantæ
 Utilliùs figuntur humi: sed tempore verno
 Salvia, qui teneris & stirps est raptus ab herbis.
 At Vos O Matres cano de vimine textum 250
 Sirpiculum cumulate rubenti Caryophillo,
 Et Rosa contorti distendat stamina junci,
 Pressaque flammeolâ rumpatuer fiscina Calthâ

Floribus ornetur variis jam fictilis olla,
 Et constrata herbis suavi domus halet odore :
 Nectare jam longos flores serventur in usus,
 Et duro herba sale, & multo spargatur aceto.
 Eja age, jam Cinaras Pueri, Naposque rotundos.
 Et Cucumes, Flores vescos, viridemque Faselum,
 Ideique Rubi fructus, & dulcia Fraga, 260
 Et Cerasa, & fulva s Radices, Allia, Cepas
 Pendentes levibus juncis, Rorisque marini
 Dum viret, & Nardi nexos deferte maniplos :
 Et celebres fortis Fortunæ dicite laudes
 Mercibus exactis. Zythumque bonum bene poti,
 Aere graves, hilaresque ex urbe recurrite in hortos.
 Et sata jam vobis curæ sit adulta tueri,
 Dum variæ illudunt pestes, cum forcipe Fullo,
 Implicitus conchâ Limax, hirsutaque Campe,
 Parvulus & Pulex viroso dente lacefens 270
 Nascentes Napos iterumque iterumque serendos :
 Huic nulla est medicina malo. Verum ungula summo
 Dependens baculo Fullonem decipit. At vos
 Tardantes primâ Cochleas excerpte luce
 Erueasque graves, & saevis tradite flammis.
 Et Tellus nimio si forte ardore fatiscat
 Victa, bibat fontes & hiantia compleat ora.
 Torreat ah rapidus sittentes Sirius Indos,
 Nec lævo vestras contritet lumine plantas,
 Frigora sed pluviasq; benigno temperet Astro ! 280
 Quid tempestates autumni & sidera dicam,
 Et quæ tunc toleranda viris, vel cum humidus Æther
 Depluit,

Depluit, & gravidis irrorat pestifer undis :
 Vel cum Austris Zephyrisq; furentibus arbore fructus
 Decidit immaturus, & eruta stirpibus imis
 Herba volat cum flore ; & quis succurrere possit ?
 Tu venerare Deum supplex, Festisq; diebus
 Cuncta tibi in templis pubes hortensis adoret,
 Placatus velit ut tantas avertere clades,
 Et sibi vicinisq; suis bona tempora præstet !

290

At pater Omnipotens, audin' ; de parte serenâ
 Intonuit venti posuere, atq; æthere Nimbis
 Difiugiunt vasto. Viden' ut Mirabilis herba
 Floribus exultat. Iam Colchica mille colores
 Ostentant. Rubet atq; insigni flore Tabacum.
 Et Roseæ Malvæ cœlo capita ardua tollunt.
 Flavaq; Chrysocome stellis fulgentibus ardet.

Et flos in pratis, olim cui nomen Amello
 Fecere agricolæ, jam sese pandit in auras,
 Affinisq; illi Globularis, & Italus ipse :
 Et faciem quæ planta simillima Bellidis albæ,
 Et si non longo plures de caule levaret

300

Flores, Bellis erat ; tum qui venere caduci
 Flosculi ab occiduis regionibus, aureus ille,
 Cærulus hic, quibus inq; diem, viventibus, uni,
 Rura gelu dum claudat hyems, non deficit alter ;
 Fila Crocus jam rubra parit. Peregrinaq; Caltha,
 Gallia cuiq; dedit nomen, cuiq; Africa, longum
 Durat ab æstatis fervore ad frigora Brumæ.

310

Hortis & nunc sunt decori, totumq; per annum
 Et tricolor Viola, & flores dans herba Calendis,
 Et se multicolor Bellis radice propagans,

Vinca

Vinca humiliſq; tegens longè latēq; virenti
 Cæruleis clavis distinctā veste Parentem,
 Tuto quæq; loco gaudes Cyclamine recepta
 Setigeri morſum ſuis effugilſe nefandum.

Nec cum ſævit hyems, decus omne recessit ab hortis.

Jam tum Leucoium niveos, & parva virentes

Laurea dat flores, & circum labra rubentes

320

Veratrum, & flavos peregrē veniens Aconitum.

Coccineo eſt viſenda procul Pyracantha racemo,

Celaſtrusq; nigro. Stant coniferæ Cupariffi

Educatæ cœlo, & caſus viſura marinos

Alta Abies, Ilexq; aetæq; ad fidera Pinus.

Jamq; nitet dulcis depulſis Arbutus hœdis,

Nec ſaxa aſpera amant tantum nec frigora Taxi,

Quantum nunc gaudent hinc atq; hinc ordine longo

Dispoſitæ, præbere oculis ſpectacula grata.

Et modō quæ gelidis pené eſt enecta pruinis

330

Guilelmo paſſim floret creberrima Laurus :

Nune Illi Buxus, nunc arbor Sacra virentes

Sponte ſuā argento frondes diſtinguit & auro.

Verum hyemes malè fert & Cortuſa & Chamelæa,

Atq; Euphorbia foeda, & Marum, & Plinii Amomum,

Et foliis aliæ indeceres & floribus herbæ.

Et quis ſuſtineat tales subducere tecto

Te tantum Maracotta, & te Myrtle hospite digno ?

Atq; hoc omne eſt tempus iners olitoribus. Ergo

Frax inæ dapibus mensæ cumulantur inemptis ;

346

Mutuaq; inter ſe læti convivia curant :

Et patris Omnipotentis inenarrabile Numen

Concelebrant, hominum qui tot bona fecit in uſus ,

Ad-

Advolvunt tum ligna focis, Malosq; Pyrosq;
Prunosq; exesas, lapidesq; bitumine nigros.

Et noctem ludo ducunt: & pocula Malis
Dulcibus, atq; favis imitantur Vitea coctis.

Atq; Lares de more adolent nidore Tabaci:

Tum canit Eumolpus citharâ, fidibusq; canoris,
Ut mundi ingentem totos infusa per artus

350

Mens agitet molem; multoq; alat ubere Tellus
Omniparens herbas, & plantas Poma ferentes:

Sol quæq; exoriens, & cum se condit in undas

Signa det in primis, moneat quid menstrua Luna,
Quosq; dies operum fœlices Alma ministret:

Frigida Saturni quo sele Stella receptet,

Quosq; ignis cœli Cyllenius erret in orbes;

Et quas herbarum vires docuere magistri

Plinius historicusq; & Jonsonus botanista

Tum canit Hesperidum miratam Mala puellam,

360

Et male damnati surgunt qui sanguine flores

Æacios, pueriq; extinctos fontibus ignes,

Et quid tantum lenta Salix incumbat ad amnem:

Utq; novum vatem, cultorem Pauperis horti

Aonas in montes abduxerit una Sororum;

Ut Linus huic Apio crines ornatus amaro

Dixerit. Hos tibi dant calamos, en accipe, Musæ

Virgilio quos ante suo, quibus ille canebat

Caesaris Augusti laudes, & fortia Facta.

His tibi jam Auriaci generis dicatur origo.

370

Quiq; suis Princeps populis hæc otia fecit.

Ingeminant plausus juvenesq; senesq; secundos.

Sed.

Sed tamen est Lauri tempus jam stringere baccas,
 Tumq; acidum Sorbum, tum vilcere Mespila duro :
 Stramentis tenerasq; operire calentibus herbas ;
 Auritoq; se qui lepores & figere damas,
 Hoc modo si fecisse sinat Dominiator agrorum
 Et qui rodit olus subrepens exiguis mus
 Tum pueris fit præda tuis, nigricepsq; volucris,
 Parva quidem, sed Apum brumâ vel maxima pestis. 380
 Quod superest. Hortis præbent decus utile nostris
 Arborei foetus, quorum quæ proxima primæ
 Culturam edocuit Publi divina poesis.
 Carpitur extremo Cerasum jam Vere rubellum.
 Et jam primâ æstate nigris plenissima Moris
 Candida sanguineo manat fiscella cruento.
 Armeniisq; & Cereolis, Pruniq; Damasci
 Stipantur calathi, & Pomis quæ barbara persis
 Miserat, ut fama est, patriis armata venenis,
 At nunc translata Albionis felicibus oris 390
 Ambrosios præbent succos, oblita nocendi.
 Nunc pyra terrarum nusquam meliora leguntur,
 Aut diversa magis forma, gratoe sapore,
 Et post Arcturi sub sidere. Tum quoque stringas
 Et quæ canescunt tenerâ lanugine Mala,
 Et quæ Bacche tuum referunt expressa liquorem.
 Verum aliis terris veniunt foeciis Uvæ,
 Et varix Ficus, & amantes litora Myrti.
 Ecce Oleæ magnum gaudent vestire Taburnum ;
 Suspicit & Ganges sublimi vertice palmas. 400
 Quid tibi odorato referam fudantia ligno
 Balsamaq;

Balsamaque & baccas semper frondentis Acanthi ?
 Quid nemora Æthiopum molli canentia lana ?
 Velleraque ut foliis depestant tenuia Seres ?
 Utque olim magna Carthagine, Punica sponte
 Nascantur, Medisque suis foelicia Mala.

Sed neque Medorum Sylvæ, ditissima terra,
 Nec dulcis Nilus fœundans arva Canopi,
 India nec gemmis, nec Guinea fertilis auro
 Laudibus Albionis certet, nec America magna
 Argento quamvis scateat multaque Smaragdo,
 Toraque thuriferis Panchaia pinguis arenis,
 Romaque cunctarum quondam pulcherrima rerum.

Hic Ver perpetuum, semperque virēntia prata ;
 His siquidem terris nimiis ardoribus æstas ;
 Nec furit, Oceanique tepescit bruma vapore.

Et cum Istrum frœnat glacies Rhenumque bicornem,
 Prodigii est instar Thamesin concrescere flumen.

Ergò flava Ceres terram hanc magis omnibus unam,
 Post habitâ & Lybiâ, de magno spectat Olympo.

Quare sponte ferunt, nulloque exercita cultu

Hæc loca Narcissos & cœruleos Hyacinthos,
 Alphodelos, Lathyros, Violas ferrugine pictas,

Et benè odoratum Calamum, & flavum Melilotum,
 Ideosque Rubos, Fraga, & Vaccinia nigra,

Origanum, Menthaque Thymumque & olentia latè
 Serpylla. En fluvios Gladiis flos septus acutis,

Stagnaque Pulegium regale, & rudera vestit
 Floribus aspirans fulvis suavissima Cheiris.

Et flos Lylimachi fossas, & Lilia valles,

410

420

430
Et

Et Rosa formosas sylvas, Arthritica saltus
 Exornat, Myrtique simillima Gaila paludes,
 Atque Caprifolium sepes atque Anthemis agros.
 Colchica sunt pratis decori. Verbascula dumis.
 Eximioque Croco redolent fragrantia rura,
 Quo non est aliud toto praestantius orbe,
 Ut frustra suaves iam Tmolus jaetet odores.
 Quid referam. Armenios flores & Bellida canam
 Hesperides, Cyanum, &c, quæ plurima nacitur, Orchis ;
 Cæruleum & Glastum quod corpora nuda Britannis 440
 Olim pingebat, nunc vestes inficit Anglis :
 Atque aptas ægris, & quæ Cochlearia pellit.
 Scorbutum, quæque ante Britannica dicta Latinis,
 Nunc Hydrolapathum, faciles quærentibus herbas ;
 Et Spleni jecorique Salubria Centauræ ?
 Quidve Nuces, Cerasosque & Spinos Pruna ferentes,
 Juniperos humiles, & Castaneas hirsutas ;
 Materiamque omnis generis, vel cum Abiete Fagum,
 Crediderit solas quantumvis Cæsar abesse :
 Et quas mille alias plantas doctissime Râi 450
 Descriptas nobis dederis, orbique Latino.
 At nusquam miseros fallunt Aconita legentes,
 Tu modo lethiferi baccas ne tange Solani.
 At Calaber nusquam viridi latet Anguis in herbâ,
 Squamea convolvens sublato pectore terga,
 Atque notis longam maculosus grandibus alvum.
 At rabidæ Tigres absunt, & sæva Luporum
 Semina Nullo igitur custode armenta vagantur
 Saltibus, & pingues pascuntur ubique juvenci,

Lanigerique

Lanigerique greges qui mollia vellera mittunt
 460
 Auroque & Gemmis totum redimenda per orbem.
 Et bellator equus campo sese arduus infert
 Adde tot egregias urbes, operumque laborem,
 Tot congesta manu præruptis oppida saxis,
 Fluminaque antiquos subter labentia muros,
 Oceanus quorum subit ostia fervidus æstu,
 Bisquæ die penitus gelidâ se proluit unda.

An portus memorem celebres ? an te Anglicæ Quercus,
 Robore quæ patriam atque opibus tutaris & ornas,
 In mare velivolum descendens plurima olivis ?
 470
 An quas solis aquas fundit Bathonia, thermis
 Haudquaquam Italicis medicâ virtute secundas ?

Hæc eadem tellus Æris Ferrique metalla
 Ostendit venas & Stanni, unde Insula nomen
 Traxit, si verus Bochartus. At eruta raro
 Argentumque aurumque irritamenta malorum.
 Rariūs & toto pretiolæ liture conchæ
 Apparent. Tulit has Cæsar, Matrique dicavit,
 Territa quæsitis cum ostendit terga Britannis.
 Nec referebat enim Marti quæ figeret arma.

480
 Ille tamen Cancros, atque Ostrea liquit arenis,
 Romulidum doctis olim placitura palatis.
 Quid quod ea & retinent duratæ viscera terræ
 Conchasque innumeræ. Naturam ludere dicam ?
 An quondam Albionem potius jacuisse sub undis.
 Tum primùm testas uda tellure receptas,
 Post exiccatâ, lapidum indurescere ritu,
 Atque suas servare per omnia secula formas ?

Lazulus hic scatet, & nigro splendore Gagates,
 Stellatusque lapis ; tum pannis nata lavandis. 490
 Terra, peregrinis nondum concessa popellis :
 Hic auro & gemmis præstantior omnibus ardens
 Est lapis occlusus tenebris, & carcere cœco
 Plurimus, informis ; dias qui luminis oras
 Ut videt effossus, terrenos exuit artus
 Protinus, & liquidum flammis petit æthera. Nempe
 Igneus est olli vigor, & cœlestis origo.

Hæc genus acrè Virūm Durotrigas, Ordovicesque,
 Assuetumque malo Silurem, Belgasque feroce, 500
 Atrebatem Icenos, & piëtos scuta Brigantes
 Extulit. Arviragum hæc, Praesutagum, Caradocum
 Iscani Arturum celebratum carmine, claros
 Bellinos Reges, & Edrici fraude peremptum
 Edmundum triplici præcinctum pectora ferro,
 Henricos duros bello, audentemque Ricardum,
 Edvardos magnos, & Nigri Principis iras.
 Quis tacitum te Grai, & te Neville relinquat ?
 Et quis Talbotum, & vos Drake & Blake marinis
 Spectatos pugnis, & magnanimos Sidneios, 510
 Raleiumque Orco missum de carcere longo,
 Gondomarique dolis, humilique pavore Jacobi,
 Havardos, Veros, & te quoque Monke jacentem
 Unus cunctando qui nobis extuleris Rem,
 Comptonos, Cnollos ? nec tu Cromoelle tacendus,
 Si non in Regem demens arma impia ferres ;
 Nec Puer infelix Monmuthi plebis amores,
 At non gauderes tantum popularibus auris,

Hinc & Scæva satus, si vera est fama, tumultu
 Civili Magnum solus qui mole soluta
 Obsedit, meliorque stetit pro Cæsite murus.

520

Anne Sacerdotes castos, Druidesque Britannos,
 Christicolasque Anglos memorem, te Anselme, Bedamq;;
 Oswaldum Belgis decus, Hugonem Coritanis,
 Canticolisque suum Thomam, Guilelmus habenas
 Cui primo ante alios rerum tractare reliquit,
 Dum nunc per populos absens dat jura volentes ?
 An magis Historicos, Gildam, Cambrumque Giraldum,
 Camdenumque, stylo cuius mortal is Elisa
 Non erit, æternumque Britannia pulchra vigebit, 530
 Bakerumque sua qui lingua Facta disertè
 Enarrat Regum, Heilinumque volumine in uno
 Qui omne ævum explicuit facili sermone locumque ?
 Anne pios Vates, & Phœbo digna locutos,
 Et vos qui fortes animas belloque peremptas
 Laudibus in longos Bardi dimititis annos,
 Couleiumque sacra fundentem oracula Quercu,
 Et flores herbasque loqui, stirpesque docentem ;
 Illumque Augultæ qui nomen ad astra ferendo 540
 Virginis ipse viam sibi tum munibat Olympos ;
 Chaucerumque patrem, Dridenum Almansore clarum,
 Jonsonumque decus Scenæ ; tum qui Paradisum
 Amissam cecinit, postliminioque receptam ;
 Te Line, teque Orpheu noster divine Georgi,
 Qui sacro nobis exruxti carmine templum,
 Ut quondam Amphion Thebanis condidit arcem ?
 An vos Cæciliis, quorum Anglia tuta fideli

Consilio

Consilio stetit ; & patriæque & Regis amantem,
 De stirpe Ishamia te Justiniane profectum 550
 Illustri, antiquâ, decus armorumque togæque,
 Egregium juvenem ; atque Halum quo justior alter
 Non fuit in terris, aut observantior æqui,
 Burneto memorante in longum diditus ævum ?
 Inventas an qui vitam excoluere per artes,
 Evelinumque patrem Horticolis, clarosq; Baones,
 Butlerumque meum, & te præstantissime Boile ?
 Quo fessum rapitis Willisi, Harveie, Savili,
 Tuque Hobbi dubiâ famâ, Digbeie, Baroë,
 Outrede Euclides alter, Neutone, Walisi,
 Et tot turba Sophum ? Sed doctis nomina scriptis 560
 Vesta volant sine me cunctis notissima terris.

Nec minùs alterius tulit hæc miracula sexus,
 Bonduicamque, Helenamque, & lumen gentis Elisam,
 Cui vix ante parem tulerit, vix post feret ætas,
 Edithamque, & Etheldredam, Augustamque; Mathildin
 Ishamiæque domûs clarum decus alteram Elisam,
 Fontis odorato musco notamque puellam,
 Eximiâ formâ Rosamundam, & te Ursula virgo
 Tot cum mille aliis, vitæ devota futuræ, 570
 Et quo Musarum comitem te nomine dicam,
 Seu Fabia de gente velis, seu Behna vocari ;
 Divinam Janam linguâ & cognomine Graianu;
 Et Mariam imprimis hinc usque ad sidera notam
 Quâ Magnus tantum mœret Guilemus ademptâ.

At tu salve magna parens Florum Anglicæ Tellus,
 Magna Virum, Tu perfugium commune bonorum
 Rebus

Rebus in afflictis, Guilelmo hortante. Sed Ipsí
 In viridi campo templum de marmore ponam
 Pulchra ubi sylva, duoque, at nunc sine nomine, rivi 580
 Brixorthum cingunt, & honos erit his quoque Rivi.
 In medio Guilelmus erit, templumque tenebit.
 Atque hinc purpureâ stabit Saturnia Virgo,
 Sanctaque pax illinc nivea circundata veste.
 Hâc procul aufugiet scilsâ Discordia pallâ,
 Illâc projecto indignans Bellona flagello.
 Parietibus bellique artes & pacis: at illæ
 Cum minio rutilante, sed hæ pingentur in auro.
 Suprà pendebit mediâ testudine tecti
 Inter Idumeas volitans Victoria palmas. 590
 Fama tubam & vertens in culmine facta per orbem
 Herois præclara dabit diffundere ventis.

In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
 Navalem faciam. Eccum! nostra ad littora plenis
 Turvillus tendit velis, mox tergaque vertit
 Russello Guilelme Tuo, cum fulmine sensit
 Auriaco tactas naves. Pars maxima ad oras
 Exurenda suas fugit: & pars cætera currit
 Per scopulos, notaque Maloa conditum alvo.
 Nulla dies tot monstra maris, tot maxima Cete 600
 Perdidit, illa nec Hispani notissima clade.
 Tum Namur obsesum, quo non munitione alter
 Est locus, aut dextris defensus pluribus. At Tu,
 Milite cum in numero Gallo inspectante, nec aulo
 Tendere opem pressis, Guilelme inviète per ignes
 Scandis inaccessas rupes, & culmine prenso

Horrentem ferro, atque incendia vana vomentem
Bufflerum nodis constringis, & exuis arce.

Ponetur medio tum quæ jacet Insula ponto,
Et rapidum Boinus flumen. Viden' ut vada tranat 610
Primus ibi ante omnes Heros, quâ plurimus undam
Fuinus agit, volitantque Typhoëa tela per auras.
Utque, et si longè venientis fulminis ictu
Saucius, at casu nil territus, acrior instat
Hostibus, irarumque omnes effundit habenas.
Utque animis juvenum furor additus: ecce feruntur
Condensi, & torrentis aquæ, vel turbinis atri
More ruunt. Adversi incassum obsistere contra.
Extemplo disjecta acies. En ponit Hibernus
Arma pedes, supplex veniam & rogat: at pius ultrò 620
Rex veniam edicit victis, ensemque recondit.
Scombergum ut cecidisse autem rescivit, amici
Casu inoperato graviter commotus & iræ
Impatiens, redit in pugnam, gladiumque recludit
Fulmineum ultorem cædis. Tum perfurit amens
Filius, atque equitis dorso palantis inhærens
Manibus horribili patriis en strage parentat.
Interea tu Galle fugâ celer ad loca tuta
Te recipis, frustra. Nam mox cæderis ad Achrim:
Sanruthusque alios longè ante immanior omnes 630
Ignivomos Celtas inopino vulnere stratus
Scombergi ingentem solabitur amplius umbram.
Addam urbes domitas & ditione receptas,
Limericumque adeò, quod vix tenuere paventes
Francigenæ tentent dum Sanonis ostia, si quâ

Forte suas possint si forte attingere terras.

Stabunt & Parii lapides, spirantia signa
 Nasloæ Gentis demissæ nomina cœlo,
 Reneusque parens, atque Engelbertus, Othones,
 Tum Guilelme Tuo insignis qui nomine ad arma 640
 Belgas antiquâ pro libertate vocabat,
 Mauritusque atque Henticus, duo fulmina belli.
 Inferiùs paulo stabunt, fortisqæ Macaius,
 Scombergusque, & vis Tolmasi, & quis fuit ille,
 Gallo qui frendente suam servavit Iernen,
 Et lethum insigni voluit pro laude pacisci,
 Graftonusque puer, quem non virtutis egentem
 Abstulit atra dies & funere mersit acerbo,
 Et tu Solmesi Batavorum acerrime duxtor.

Nec procul exultæ instaurabitur Ara Monetæ 650
 Quæ multos jacuit retro collapsa per annos.
 Invidia at longè infelix fascesque severos
 Minois duri metuet, sævasque secures.

At vos, O populi, sacris jam ritè peractis,
 Et multamque bonamque præcēm pro Rege precati
 Ite domum, & dulces hortis impendite curas.

Hendecasyllabi.

Viles verſiculi, ah misella charta,
 Ingrati domino, venite in ignem
 Atque accendite mī meum Tabacum.
 Non hoc non facies, ait Philetus,
 Verſus anne meā indicatione

Inducti toties nigris lituris,
 Rescripti toties stylo recenti,
 Florum nomina totque, tot virorum
 Uni tardipedi Deo dabuntur.
 Infelicibus administra fumis?
 Guilelmus quoque, si scier, vetabit.
 Quare Vos hominum in manus abite
 Pulchri Versiculi, O Beata Charta!

Apr. 14. 1699.

F I N I S.

ERRATA.

Vers. 175, l. Priygnasque. 199, Lethæo. 323, Cyparissi.